

Representantforslag 170 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim og Peter N. Myhre

Dokument 8:170 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim og Peter N. Myhre om statlig tilskuddsordning for tilrettelegging av bolig for personer med funksjonsnedsettelse

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er i dag krevende for en bruker å ha oversikt over de forskjellige mulighetene for å få hjelp og støtte/tilskudd til tilrettelegging av en bolig. For mange er det helt nødvendig med spesielle tiltak og tilpasninger for å kunne fungere i egen bolig og for å unngå å bli avhengig av hjelp til enkle funksjoner. Vellykket tilrettelegging er et tiltak som er til fordel både for brukere, for samfunnet og for omgivelsene.

Hjelpemiddelsentralene og Husbanken har finansieringsordninger til tilpasning av bolig. Husbankens ordninger er, ifølge www.husbanken.no, basert på økonomisk og funksjonell behovsprøving, mens hjelpemiddelsentralenes ordninger, som administreres av Nav, er rettighetsbaserte for mennesker med varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne. Det oppsplittede ansvaret fører til gråsoner for finansiering og ansvarsdeling og er vanskelig for brukere å forholde seg til.

Når en person har behov for tilrettelegging av bolig, må mange instanser konsulteres, foreta utredninger av løsningsforslag og den faktiske gjennomføringen av utbedringene. Brukeren må henvende seg til både det kommunale sosialkontoret, boligkontoret, teknisk etat, eventuelt Husbanken og/eller hjelpemiddelsentralen for å få klarlagt behov, boligens standard og eventuelle muligheter til forbedringer.

Det må vurderes om det er hjelpemidler som hjelpemiddelsentralen kan sørge for, som er den beste løsningen, eller om det er mer bygningstekniske endringer som må til gjennom Husbanken. Så vidt forslagsstillerne kjenner til, er det ingen etat som har et formelt ansvar for å bistå brukeren med å koordinere de økonomiske, bygningstekniske og tilgjengelighetsmessige vurderingene.

Ifølge Norges Handikapforbund (NHF) opplever mange å bli «tvangsflyttet» fra sine hjem, dels på grunn av manglende tilrettelegging, men også fordi det er mer kostnadseffektivt for kommunen å samle personer med behov i samme boligkompleks. NHF mener at dette er en utvikling tilbake til tiden med institusjoner, en politikk som ble forlatt med ansvarsformen.

Det er ifølge NHF om lag 6 pst. av boligmassen som er utformet slik at den kan brukes av alle. Dette begrenser valgmuligheten for personer med nedsatt funksjonsevne i boligmarkedet og skaper store utfordringer med hensyn til besøk.

Det er opp til den enkelte kommune hvordan de ønsker å organisere boligrådgivingen, og det er ofte store forskjeller mellom kommunene på hvordan dette utføres. Derfor kan arbeidet med å bistå brukerne bli varierende og tilfeldig ivaretatt.

Tilpasning av bolig kan, blant annet, omfatte tilrettelegging av adkomstforhold i form av ramper eller heis, påbygging eller ombygging av bad og/eller kjøkken, mindre tilpasninger som utvidelse av dører, fjerning av terskler, plassering av håndtak, installasjon av ledelinjer, lys og lignende.

Husbankens viktigste oppgave er, ifølge husbanken.no, å bidra til at vanskeligstilte kan etablere seg og bli boende i egnet bolig. I tillegg til de økonomiske virkemidlene er samarbeid, veiledning og kompetansehevende tiltak også viktige virkemidler. Visjonen for boligpolitikken er at «alle skal kunne bo godt

og trygt». På Husbankens hjemmesider står videre følgende: «Uten bolig er det vanskelig å delta i samfunnet, i arbeidslivet og i sosiale relasjoner og bolig er derfor et av fundamentene i den norske velferdspolitikken.»

Forslagsstillerne legger til grunn at dette også skal gjelde personer med stor eller liten grad av funksjonsnedsettelse.

Hjelpemiddelsentralen låner ut hjelpemidler gratis så lenge brukeren har behov for det, og har et overordnet og koordinerende ansvar for hjelpemidler i sitt fylke. Hjelpemiddelsentralen arbeider hovedsakelig med tekniske og ergonomiske tiltak overfor enkeltbrukere.

I FOR-2004-09-07-1248 er det gitt en forsøks hjemmel knyttet til prosjektet «boligtilpasning» som innebærer at en person som har rett til heis eller løfteplattform etter bestemmelsene i folketrygdloven, selv kan velge om disse midlene heller skal brukes til tilrettelegging. Denne forskriften bør gjøres om til en permanent ordning.

Allerede i 2001, i NOU 2001:22 Fra bruker til borger, ble det påpekt at det oppsplittede ansvaret for finansieringen av tilgjengelighetstiltak mellom Riksstrygdeverket og Husbanken førte til gråsoner der de mest effektive tiltakene ikke ble valgt. Husbanken og hjelpemiddelsentralen inngikk i 2004 en samarbeidsavtale der hovedmålet var å ivareta brukers behov for samordnet oppgaveløsning og tjenestetilbud. I januar 2005 ble prosjekt «Bustadtilpasning» etablert, og et modellforsøk ble igangsatt i 15 kommuner i Hordaland og Sør-Trøndelag.

Stortinget behandlet i juni 2004 St.meld. nr. 23 (2003–2004) Boligpolitikken. I en merknad fra en samlet kommunalkomiteé er følgende anført:

«Komiteen mener det er et hovedmål å føre en sosial boligpolitikk som avskaffer bostedsløshet og forebygger at folk blir vanskeligstilt på boligmarkedet. I den anledning mener komiteen det er avgjørende at alle boligsosiale virkemidler – lån, tilskudd, lavinnskuddsboliger, offentlig utleieleilighet, formidling av annen utleieleilighet, bostøtte, sosialhjelp og øvrig oppfølging – samordnes fra kommunens side slik at det tas et helhetlig ansvar for vedkommende som henvender seg til kommunen med behov for oppfølging. Det finnes for mange eksempler på at folk med boligsosiale behov ikke gis en slik sammenhengende oppfølging der det vurderes hva som er det riktige tilbudet til den det gjelder.»

Stortinget hadde altså en intensjon om at boligsosiale virkemidler skulle koordineres og samordnes i én instans for å kunne gi bedre service til brukerne og sørge for at tiltakene ble mest mulig effektive.

Prosjekt Bustadtilpasning i 2005 ble etablert som et modellforsøk, og målet med dette prosjektet var å legge til rette for at personer med tilgjengelighetsproblemer i egen bolig skulle få en mer hensiktsmessig boligløsning. En annen sentral del av prosjektet var

utprøving av to nye statlige virkemidler, utrednings-tilskudd og tilskudd istedenfor heis/løfteplattform. Dette ble gjort for å se om økt fleksibilitet i statlige ordninger kunne medvirke til en mer formålstjenlig boligløsning for den enkelte bruker.

I rapporten fra Prosjekt Bustadtilpasning pr. 1. juli 2006 står det at det var en utfordring å få etablert kommunale boligrådgivingsteam, og videre følgende:

«Årsakene til vanskelighetene har vært blant annet kommunal organisering, interne rutiner, stort arbeidspress og manglende kunnskap og forståelse for arbeidsområdet. Flere av kommunene har slitt med å få teknisk etat/enhet med i prosjektgruppen.»

Det står videre:

«Selv om det fra Husbankens side er brukt mye ressurser på opplæring av kommunale saksbehandlere har en i Prosjekt bustadtilpassing avdekket at det fortsatt er stor usikkerhet i enkelte kommuner hvordan de ulike ordningene fungerer og hvordan boligtilpassingssaker best mulig kan løses for den enkelte bruker.»

Konklusjonen er følgende:

«Slik vi ser det, er en oppegående boligrådgivingstjeneste i kommunene helt avgjørende for hvorvidt en bruker får den hjelpen han/hun har krav på, og at kommunen kan bli i stand til å møte kommende utfordringer på boligområdet.»

Rapporten slår også fast at det på et erfaringsseminar i februar 2006 kom frem at en del av forsøkskommunene er usikre på om arbeidet i boligrådgivingsteamene ville fortsette utover prosjektperioden. Dette skyldtes i hovedsak dårlig økonomi og stort tidspress.

Forslagsstillerne viser til det felles mål samfunnet har om å bedre mulighetene for personer med funksjonsnedsettelser til deltagelse i samfunnet, i arbeidslivet og i sosiale sammenhenger. En bolig som fungerer, er en vesentlig del av grunnlaget for å sikre en slik utvikling. Individuell plan, oppfølging og tiltak er, etter forslagsstillerens mening, den beste veien å gå for å legge til rette for å nå de målene som Stortinget har vedtatt også når det gjelder universell utforming.

Det er en målsetting at eldre skal kunne bo i egen bolig så lenge de selv ønsker det. Ofte er det funksjonshemming og dårlig tilrettelagt bolig som fører til at eldre må flytte til en omsorgsbolig, eller på et sykehjem. Med den forventede veksten i antallet eldre vil det fortsatt være behov for flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger, men i mange tilfeller vil god tilrettelegging av den pleietrengendes bolig kunne forhindre innleggelse på sykehjem. Det er viktig at brukers behov avgjør hva som må gjøres av tiltak, og at ordningen gjelder for alle uansett alder og bostedsadresse.

For å unngå at den enkelte kommunes økonomiske situasjon, arbeidspress og politiske prioriteringer skal føre til forskjeller og muligheter for diskriminering, mener forslagsstillerne at en statlig tilskuddsordning for tilrettelegging av bolig for personer med funksjonsnedsettelse bør iverksettes.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen erstatte dagens tilskuddsordninger for tilrettelegging i egen bolig for

personer med funksjonsnedsettelse med en statlig, rettighetsbasert ordning hvor det er den enkeltes behov i forhold til nedsatt funksjon som blir avgjørende for hvilke tiltak som skal iverksettes. Ordningen må sørge for finansiering av nødvendige tiltak.

II

Stortinget ber regjeringen gjøre den midlertidige forskriften FOR-2004-09-07-1248 til en permanent ordning.

18. juni 2010

